

nevezett szemöldökráncoló izomnak — Lange csak akkor tulajdonít jelentőséget, ha más izmok is támogatják munkáját. Kutatásai szerint Kantnak, a nagy gondolkozónak nem voltak szellemi erejéhez méltó állandósult függőleges homlokráncai. Sőt a tekintet élénksége sem mutat figyelemre vagy gondolkozásra, ha a szivárványhártya színe vagy a belső — szellemi — erő következtében áll elő. Csak akkor van jelentősége, ha a szemgolyó feszültségén alapszik. Hogy az iskolás gyermek vagy a felnőtt ember figyel-e, azt — néhány öröklési rendellenességet nem tekintve — elsősorban a felső szemhéj emelő izmának működése mutatja. Ha tehát a tekintet nyílt, a szemgolyó feszült, azaz a tekintet élénk, s ezenkívül még függőleges homlokráncok is jelentkeznek, amelyekhez vízszintes homlokráncok is járulhatnak, akkor a figyelem emberismerettanilag bizonyítottan tekinthető és megítélése nem támaszkodik pusztán az intuícóra, melynek értéke az egyes emberekben — így nevelő-oktatókban is — igen különböző.

A mai tanító- és tanárképzés, továbbá a mai pedagógiai gyakorlat mellett egyelőre még nehéznek látszik Lange tételeinek mindennapi alkalmazása. De kétségtelen, hogy a fejlődés az általa képviselt irányban halad, és a tudományosan igazolt elméletre támaszkodó gyakorlat a pedagógiai emberismeret területén is előbb-utóbb érvényesülni fog.

Arday Pál.

Michael Haltenberger: *Das Pädagogische Seminar der Hauptstadt Budapest.* (Fővárosi pedagógiai szemináriumi kiadványok. 1. szám.) Budapest, 1938. 28 l.

Székesfővárosunk korszerű buzgó tevékenysége és áldozatkészsége a közoktatásügy terén általánosan ismeretes és külföldön is megérdemelt elismerésben részesül. Erre való tekintettel, de még a honi szakkörök számára is helyes gondolat volt a főváros legkiválóbb intézményének rövid, de áttekinthető ismertetése. Ebben a nyomdailag is mintaszerűen kiállított füzetben egymásután sorakozik fel a pedagógiai-pszichológiai, a fizikai, biológiai laboratórium, a fővárosnak honismertető gyűjteménye, ezt követik a kézügyesség és a rajz tanítására rendelt tanfolyamok, végül a gyakorlóiskola, a gyermekkert és a pedagógiai könyvtár. Mindegyik intézményről a jelenlegi vezető számol be: ismerteti eredetét, rendeltetését, szabályzatát, mai munkakörét és munkásságát. Az érdemes kiadványnak, sajnos, egy alaki fogyatkozása van: a szöveg német-sége helyenként kifogásolható.

kf.

Új magyar könyvek és füzetek.

Jules Kornis: *L'homme d'état. Analyse de l'esprit politique.* (Bibliothèque de Philosophie Contemporaine.) Paris, 1938. Librairie Félix Alcan. (8-r., 576 l.) Ára 60 frank.

Kornis Gyula: *Kölcey Ferenc világnézete.* Bp. 1938. A Franklin-Társulat kiadása. (N. 8-r., 118 l.) Ára 3 pengő 50 fillér.

Bene Lajos: *Magyar tanítók évkönyve 1938—39.* Bp. 1938. Danto könyvkiadó. (16-r., 296 l.)

Biczó Ferenc: Munkáltató irodalomtanítás a kaposvári leánygimnáziumban. (Különlenyomat a Kaposvári Egyesületi Leánygimnázium 1937/38. évi értesítőjéből.) Kaposvár, 1938. Sebők György könyvnyomdája. (N. 8-r., 24 l.).

Borotvás-Nagy Sándor: Közgazdasági művelődésünk kezdetei. Bp. 1938. A Franklin-Társulat nyomdája. (N. 8-r., 468 l.)

Faragó László: A német közoktatásügy az államátalakulás óta. (Különlenyomat a Magyar Paedagogia 1938. évi évfolyamából.) Bp. 1938. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (N. 8-r., 24 l.)

Gyulai Ágost: Szent István király Intelmeinek első pedagógiai feldolgozása. (Különlenyomat a Budapesti Szemle 1938. évi májusi füzetéből. 164—184. l.) A Franklin-Társulat nyomdája.

Hanák Tibor: Az új német középiskoláról. Bp. 1938. Sárkány Nyomda Rt. (N. 8-r., 40 l.)

Pintér Jenő: A budapesti tankerület évkönyve az 1938—1939. iskolai évre. Bp. 1938. Pintér Jenő kiadása. Sárkány Nyomda Rt.

Dr. Sziklay László: Francia szellem és francia nevelés. Nyíregyháza, 1938. Klafter könyvnyomdája. (N. 8-r., 16 l.)

Vajkai Júlia Éva: Népinevelés a gép századában. Bp. 1937. A Studium főbizománya. Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Rt. (N. 8-r., 128 l.) Ara 2 pengő 60 fillér.

Várkonyi Hildebrand: A gyermekkor lélektana. I. Az első hat életév. Szeged, 1938. Szeged városi nyomda. (N. 8-r., 244 l.) Ara 8 pengő.

Waldapfel János: Közműveltség és nevelés. (Válogatott dolgozatok.) Bp. 1938. Studium Rt. (N. 8-r., XI + 324 l.)

Rendtartás a gimnázium és leánygimnázium számára. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1938. évi május hó 22-én kelt 109.670/1938. IX. ü. o. sz. rendeletével. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (8-r., VI + 106 l.) Ara 1 pengő 50 fillér.

Részletes utasítások a gimnázium és leánygimnázium tantervéhez. I—II. kötet. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1938. évi május hó 25-én kelt 109.646/1938. IX. ü. o. sz. rendeletével. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (8-r., I.: 300 l., II.: 340 l.) Ara 5 pengő 50 fillér.

Tanterv a gimnázium és leánygimnázium számára. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1938. évi május hó 25-én kelt 109.646/1938. IX. sz. rendeletével. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. (8-r., 136 l.) Ara 1 pengő 50 fillér.

VEGYES.

A programmértekezések ügyében. Kerek félszázaddal ezelőtt jelent meg *Panyák Ede* munkája: „A magyarországi középiskolákban 1850—85-ig megjelent összes programmértekezéseknek repertóriumja (1887).“ Azóta ez az érdekes és érdekes terület parlagon hever, legfeljebb egyik-másik tanügyi folyóiratunk emlékezik meg róla összefoglalóan. Tiszavirágélet az osztályrésze